

A jövedelem- és vagyonadó új szabályai.

Irta: *Dr. Csulak Elemér* pénzügyi tanácsos.

A jövedelem- és vagyonadó ma már az adózóközönség széles rétegét érinti, ennél fogva ezeknek az adóknak behozatalától kezdve észlelhető jogfejlődéssel — egészen a legutolsó jogalkotásig — a jogkereső közönség nagyjából tisztában van. Akadémikus módszer volna tehát, ezen fejtegetés keretében olyan kérdésekkel (adóalany, adóalap stb.) foglalkozni, amelyeket már minden elképzelhető formában megvilágítottak. Legyen szabad tehát azokra a különbségekre felhívnom a figyelmet, amelyeket a jogfejlődésnek a Hivatalos Összeállítások (H. Ö.) kiadásában jelentkező utolsó állapota a korábbi állapottal szemben felmutat. Ezek a különbségek főként az adóalanyok felsorolásában, az adóalapok megállapításának módjában és a kivetési eljárás szabályainál mutatkoznak.

Az adóalanyok csoportján a H. Ö. nem tágitott, hanem ellenkezőleg az adókötelesek közül kihagyta azokat a természetes és jogi személyeket, akik vagy amelyek jövedelemadóval valamilyen formában már meg vannak adóztatva, vagy pedig akiket valamely célszerűségi okból az adó alól mentesíteni kellett. Így H. Ö. hatálya óta nem alanyai sem a jövedelem, sem a vagyonadónak a nem cégjegyzett külföldi vállalatok, mert ezek 1925. évi. január hó 1. óta társulati adó alá esnek. Nem alanyai sem a jövedelem, sem a vagyonadónak az 1913. évi X. t.-c.-ben említett osztatlan közös legelők, mert ezeknek jövedelme tulajdonképen a közös legelőn nevelt állatok hozadékában az egyes résztulajdonosoknál már adóztatva van. A vagyonadó alól pedig mentesítették a külföldön élő külföldi honosságú állampolgárok a magyar állam területén lévő tőkevagyonuk után és pedig még abban az esetben is, ha ez a tőkevagyon a magyar állam területén fekvő ingatlanra bekebelezett zálogjoggal biztosítva van. Erre a mentesítésre a külföldi tőkének Magyarországon való könnyebb elhelyezése céljából volt szükség.

A személyi és tárgyi adómentességek szabályain történt változások között legfontosabbak azok, amelyek az adómentes létminimum megállapítására vonatkoznak. Ezek szerint általános szabály az, hogy adómentesek azok a személyek, akiknek összes jövedelme a 800 aranykorona értéket, illetve összes adóköteles vagyona a 4000 aranykorona értéket nem haladja meg. Minthogy azonban szabály az is, hogy a jövedelemadó alapján előbb le kell vonni az adómentes jövedelmeket és csak a megmaradó részre szabad az adótételeket alkalmazni, gondoskodás történt arról is, hogy az ilyen megmaradó részjövedelmeket milyen értékhatártól kezdve kell meg-

adóztatni. Ennek a létminimumnak a kérdését a H. Ö. akként szabályozza, hogy mentesek a jövedelemadó alól azok a személyek, akiknek összes jövedelme a 800 aranykorona értéket meghaladja ugyan, de az összes jövedelemből az adómentes jövedelmek levonása után fennmaradó jövedelem az 500 aranykorona értéket nem haladja meg. Ezzel a kisegítő szabállyal azonban a létminimum kérdése még kimerítve nincsen. Vannak ugyanis olyan adózók is, akik adóköteles vagyonának értéke a 4000 aranykorona értéket meghaladja ugyan, de az adózónak sem ennek a vagyonának hozadékából, sem személyes tevékenységéből nincs 800 aranykorona értéket meghaladó jövedelme, tehát nincs helye jövedelemadó kivetésének. Az ilyen személyekre a vagyonadó szempontjából a létminimum kérdése akként van szabályozva, hogy ezek a személyek nem róhatók meg vagyonadóval sem, ha adóköteles vagyonuk értéke a 20.000 aranykorona értéket nem haladja meg. Az ugynevezett fixfizetéses alkalmazottak adómentes létminimumát pedig a H. Ö. olyképpen határozta meg, hogy a közszolgálatban állók jövedelme teljes összegében, a magánalkalmazottak és egyházi javadalmazók jövedelme pedig abban az esetben adómentes, ha az az évi 2400 aranykorona értéket nem haladja meg. Ezeknek az értékhatároknak elbírálása során a közszolgálatban állók és egyházi javadalmazók javadalmához tartozó ingatlanok jövedelmét is szolgálati illetménynek kell tekinteni és pedig függetlenül attól, hogy az ingatlanok hozadéki adóit ki köteles fizetni.

Az adóalap kérdésénél a H. Ö. mindenekelőtt szabatosan megállapította azokat a fogalmakat, amelyekkel az adóalapok kimunkálása során tisztában kell lennünk. Ezek a fogalmak a következők: a nyers bevétel, az egyes jövedelemforrásokból eredő jövedelem, a tiszta jövedelem és az adóköteles tiszta jövedelem. Ezek a fogalmak egymással szerves kapcsolatban vannak és amint a felsorolásból már következtethető, az adóalap megállapításánál a nyers bevételből kell kiindulni. A „nyers bevétel“-t az adókötelesnek bármely forrásból tényleg befolyó vagy őt megillető bevétele alkotja. Ezeket a nyers bevételeket jövedelemforrásonként kell számitásba venni és így jutunk el a „jövedelemforrásból eredő jövedelem“ fogalmához, amely alatt az egyes jövedelemforrások nyers bevételeiből a termelési és kezelési költségek levonása után mutatkozó jövedelmet kell érteni. Ha már most ezeknek a jövedelmeknek együttes összegéből levonjuk a H. Ö.-ban felsorolt tehertételeket, megkapjuk az adózó „tiszta jövedelmét.“ Ez azonban még nem az adó alapja! A „tiszta jövedelem“-ből még ki kell hasítanunk és le kell vonnunk az adómentes jövedelmek összegét és akkor eljutottunk az „adóköteles tiszta jövedelem“-hez, amelyre most már alkalmaz-

hatjuk a H. Ö.-ban megállapított adótételeket. Természetesen, erre a pontos boncoló műveletre csak akkor van szükség, ha olyan adózóval állunk szemben, aki részletes bevallása kapcsán úgy a nyers bevételt, mint az azt terhelő kiadásokat jövedelemforrásonként és hiteltérdemlően bizonyítja. Ha azonban ezeknek a kellékeknek hiányában a jövedelemforrások jövedelmét becslés útján kell megállapítani, akkor bevallás esetében ezt a műveletet „a jövedelemforrások jövedelmének” felbecsülésével, bevallás hiányában pedig mindjárt a „tisztá jövedelem”-mel kell kezdeni.

A vagyonadó alapjának a megállapításánál — a dolog természeténél fogva — ilyen fogalmakkal nem találkozunk, mert a H. Ö. a korábbi jogállapottal szemben az értékelésre nem állított fel merev szabályokat, hanem, ha valamely vagyontárgyat az adózó nem az adóévet megelőző évben és nem vétel vagy más kétoldaluan kötelező jogügylet útján szerzett meg, vagyis az illető vagyontárgy valóságos forgalmi értékére ilyen konkrét adat nincsen, az egyes vagyontárgyak értékül azt az értéket kell fel venni, amelyet a pénzügyminiszter évről-évre rendeleti úton állapít meg. Ezek az értékelési szabályok még akkor is kötelezőek, ha az adózó a maga vagyonállapotát rendes kereskedelmi vagy gazdasági mérleggel bizonyította, mert a vagyonmérleg ilyen esetben is csak a vagyonállag bizonyítására fogadható el, az egyes vagyontárgyak értékét azonban a H. Ö.-ban vagy az évről-évre kiadandó rendeletben megállapított szabályok szerint kell felbecsülni. A becslés útján megállapított értékből természetesen le kell vonni a tőketartozásokat és pedig — a korábbi jogállapottal szemben — akkor is, ha ezek a tőketartozások részletes és számszerű bevallás kapcsán *csak a jogorvoslati eljárás során* igazoltatnak.

Az adóalap kérdésénél még két fontos ujitásra kell felhívunk a figyelmet. Az egyik az, hogy az ingatlanok adásvételéből származó nyereség adóztatásánál a H. Ö. kiküszöbölte a pusztán a korona romlásából származó nyereség megadóztatását; 1925. évi január hó 1-től kezdődő joghatállyal tehát az ingatlanok adásvételénél elért többlet csak akkor vehető fel a jövedelemadó alapjául, ha ez a többlet *aranykoronaértékben* is nyereséget jelent. A másik ujitás az, hogy az ipari, kereskedelmi és általános kereseti adó alá tartozó egyéb haszonhajtó foglalkozások jövedelme a jövedelemadó-kivetés során többé külön meg nem állapítható, hanem azt az általános keresetiadó-kivetés során megállapított összeggel kell számításba venni és annak összegszerű helyesége a jövedelemadó-kivetés során nem vitatható. Kivétel csupán az az eset, ha a haszonhajtó foglalkozás az adóévet

megelőző évben megszűnt, mert ebben az esetben az adóév folyamán általános keresetiadó kivetésének helye nem lévén, ennek a jövedelemforrásnak jövedelmét a jövedelemadó kivetés során, de ekkor is az általános keresetiadóra vonatkozó H. Ö.-ben megállapított szabályok szerint kell megállapítani.

Az eljárási szabályokon történt nagyfontosságú változtatások szerves kapcsolatban vannak a pénzügyi közigazgatás átszervezése következtében beállott igen fontos változásokkal. Ezek közül természetesen ma még csak azok ismertethetők, amelyek már a végrehajtás stádiumában vannak. Így egyik legfontosabb változás az, hogy az adót elsőfokon a m. kir. adóhivatalok vetik ki és hogy a másodfoku kivetés során (az adófelszámolási bizottság tárgyalásain) már nem az első fokozat eljárásának tisztviselői, hanem a pénzügyigazgatóságok tisztviselői látják el az előadói tiszteket. Fontos ujtítás az is, hogy az adókivetést előkészítő eljárásban, vagyis az u. n. összeírás során meg kell hallgatni az érdekképviselők kiküldötteit és az ezek meghallgatása után, valamint az adózók kihallgatása során kell tisztázni azokat a körülményeket, amelyek az adó jogos és helyes megállapításához mulhatatlanul szükségesek. További fontos ujtítás az is, hogy ugy az adóhivatalok, mint a pénzügyigazgatóságok saját hatáskörükben helyesbithetik azokat a kivetéseket, amidőn az adó, vagy az adó alapja hibás kiszámítás, a tényállásban való tévedés, vagy a jogszabályok téves alkalmazása következtében nyilvánvalóan helytelenül állapított meg. Igen fontos ujtítás az is, hogy ugy az adózó elhalálózása, mint az adó veszélyeztetett volta esetében a jövedelemadót nemcsak az adóévet megelőző évben élvezett jövedelem után az adóévre, hanem az adóévben várható jövedelem után a következő adóévre is ki kell vetni és be kell szedni. Végül jelentős ujtítás az is, hogy a külföldre kiköltöző személy részére az utlevél mindaddig ki nem adható, amíg a kiköltözés évére járó jövedelemadó tényleges kivetését és a kivetett adó befizetését nem igazolta, — az adózó elhalálózása esetében pedig a hagyatéki vagyon az örökösöknek mindaddig át nem adható, amíg az örökösökre kivetett adók kifizetése nem igazoltatik.

A vegyes rendelkezések között két igen fontos ujtással találkozunk. Az egyik az, hogy a belügyminiszternek a pénzügyminiszter hozzájárulása mellett adott engedélye alapján a törvényhatósági joggal felruházott városok és a rendezett tanácsú városok a jövedelemadó szabályai szerint külön, önálló községi jövedelemadót vethetnek ki, ha a nekik átengedett adók, valamint az engedélyezett mérv szerint kivetett községi pótagadók a szabályszerűen megállapított költségvetés szerint teljesítendő kiadások fedezésére nem elegendők. A másik és

a jövedelemadóról szóló H. Ö.-nak talán leghumánusabb intézkedése az, hogy a Magyarországtól elszakított területekről származó jövedelmek — a tőke-vagyonból származó jövedelmek kivételével — jövedelemadóval nem rovandók meg. Ennek a rendelkezésnek határozott szövegéből értelemszerűen következik, hogy az elszakított részekről származó jövedelmeket akkor sem lehet megadóztatni, ha az utódállamokkal a kétszeres adóztatások elkerülése érdekében létrejött viszonyossági szerződések nincsenek is még törvényhozásilag ratifikálva.

SZEMLE.

Jogalkotás.

Az 1926. évre járó földadó kivetése. Az 1925. évi 4400/P. M. számú rendelet szerint az aranykorona-értékben megállapított közadóknál 1925. július 15-től kezdve egy aranykorona 14.500 papirkoronával számítandó. Miután azonban az államkincstár a földadóból származó eddigi bevételét a leszállított átszámítási kulcs mellett is fenntartani kívánta, a rendelet 2. §-a szerint földadó fejében 1925. július 1. után is általában ugyanannyit kellett papirkoronában fizetni, mint amennyit az addigi 17.000-es szorzószám alkalmazása mellett fizetni kellett és ennek folytán a 25 %-os földadó a kataszteri jövedelemnek 17 %-kal megnagyobbodott összege után volt az 1925. év második felére az 1925. évi 99.551 számú pénzügyminiszteri rendelet szerint befizetendő.

Amíg tehát az 1925. év második felére a földadó, akként volt kiszámítandó, hogy a kataszteri tiszta jövedelemhez ennek 17 %-a volt hozzáadandó és az így előálló összeg 25 %-a alkotta a földadót, addig a pénzügyminiszterium most kiadott 1925. évi 159.447 számú rendeletével az 1926. évi földadó kiszámításának egyszerűsítése céljából azt rendeli, hogy az 1926. évre megállapított adóköteles kataszteri tiszta jövedelem összege után a 25 %-os adókulcs helyett 29-25 % adókulccsal számítassék ki a földadó. Ezzel az egyszerűsített eljárással ugyanazt az eredményt éri el, mintha a kataszteri tiszta jövedelmet nagyobbítottuk volna meg 17 %-kal és az ekként előálló adóalapnak vettük volna 25 %-át.

A rendetethez a földadó könnyebb kiszámítása céljából egy táblázat van csatolva, amely feltünteti a kataszteri tiszta jövedelemnek 29-25 %-os összegét.

Az 1926. évi házadó és kincstári részesedés. E tárgyban közzétett a 150.000/1925. számú rendelet, amelynek kiemelendő rendelkezései a következők:

1. Az 1926. évi házadó alapjául szolgáló bér rendszerint nem lehet kevesebb az 1917. évi házadó alapjául vett (1917. november 1-i) alapbér 36 (lakásoknál), illetve 57 %-ánál (üzlethelyiségeknél), kivéve, ha a tulajdonos minden kétséget kizáró módon igazolja, hogy a bérlő — mindenféle címen járó fizetést beleértve — ezen standard összegeknél kevesebbet fizetett. A lakásrendelet hatálya alá nem tartozó épületeknél a tényleges bér adja a házadó-alapot. A terményekben kikötött béreknél a vagyonváltság-buzaár az irányadó.